

herr E. Libfält, direktör F. E. Lignell, fru Signe Lindberg, fröken Elsa Lindvall, överste F. Lovén, fröken M. Ludvig, herr Helmer Lundborn, Lunds Universitets Konstmuseum, herr O. Lövgvist, kamrer G. Malmberg, Malmö museum, Nationalmuseum, Nationalmuseet i Köpenhamn, Naturhistoriska riksmuseet, 1:e tullkontrollör Fredrik Nerby, konservator Alfred Nilsson, Nordiska museet, Norsk Folkemuseum, Oslo, artist Eric Norström, kontorschef Axel Nuhma, professor Martin Olsson, fröken Valborg Ottergren, direktör C. U. Palm, Postmuseet, riksdagsbiblioteket, doktor Gunhild Rossander, fil. d:r Stig Roth, Röhsska konstslöjdmuseet, fil. d:r Sixten Rönnow, samfundet Sankt Erik, Aktiebolaget Sandrew-Ateljeerna, Aktiebolaget Saturnus, stadsantikvarie Gösta Selling, boktryckare H. W. Siösteen, herr Manne Sjöberg, Sjöhistoriska museet, stadsarkivet, stadsingenjörskontoret, stadskollegiets handbokskommitté, konstnär Knut Stangenberg, Statens etnografiska museum, statistiska kontoret, direktör Adolf Stensiö, Stockholms borgargille, Stockholms högskola, Stockholms stads brandstodsbolag, herr T. Sundblad, Aktiebolaget Frans Svenssons tobakshandel, Aktiebolaget Svenska Bokförlaget, Svenska litografförbundet, Aktiebolaget Svenska Tobaksmonopolet, Sveriges Riksbank, herr Axel Svärd, Södermanlands hembygdsförening, Tekniska högskolan, Tekniska museet, K. Telegrafstyrelsens driftsbyrå, apotekare C. R. Tengberg, livförsäkringsaktiebolaget Thule, diplomingenjör W. Ch. van Ufford, Utrikesdepartementets pressbyrå, urmakare J. Wahlgren, fru A. Walthin, bankkamrer Folke Wancke, Varbergs museum, domänfiskal Nils Wassberg, postmästare H. Wenster, Vestlandske kunstindustrimuseum, Bergen, Vitterhets-, Historie- och Antikvitetsakademien, hovintendent Nils G. Wollin, herr Hugo Wägert, Zornmuseet, Åbo stads historiska museum, Örebro läns museum.

Stockholm den 4 maj 1944.

För Museinämnden:
Oscar Larsson

/ Gösta Selling

VAN DER NOOTSKA HUSET.

En historik.

Stora delar av Södermalm var i gamla tider en grönskande idyll, men en idyll som också gömde mörka sidor. Här funnos stora trädgårdar och pampiga malmgårdar, dit förmögna stockholmare kunde fara på sommarnöje och leva lantliv. Här fanns en stor och fiskrik insjö, Fatburssjön, där Södra station nu ligger. Men omkring de oländiga bergsknallarna klungade småfolkets gråa stugor ihop sig, och på höjderna lågo nästan överallt väderkvarnar med svängande vingar. Typiskt för det gamla Södermalm voro de starka sociala motsatserna. Här bodde fabriksarbetare, gesäller och fattigt folk i överbefolkade och trånga stugor, medan många av de stora malmgårdarna innehades av förnäma adelsmän och välbärgade handelsmagnater.

Det van der Nootska huset har fått namnet efter sin byggherre, den från Brabant stammande Thomas van der Noot, vilken trädde i svensk tjänst på 1650-talet. »Genom sin salig moders äktenskap hade han nått avantagen att i Sverige konsidereras såsom ett Riksrådsbarn.» Hans mor hade nämligen gift om sig 1658 med riksrådet Knut Kurek, något som tydligen jämnade

vägen för sonens karriär. Dessutom gifte han sig själv rikt med Maria Hägerstierna, dotter till drottning Kristinas hovskräddare och hovköpman Claude Roquette, vilken inte minst för sina försträckningar till kronan adlades med namnet Hägerstierna. Själv adlades Thomas van der Noot 1668, blev friherre 1674, envoyé i Holland samma år och var generalmajor, när han stupade vid staden Stettins belägring 1677. Han hade 1671 inköpt en stor tomt med trädgård i hörnet av »Sancte Pawels gata» och Björngårdsbrunnsgatan (nuvarande Bellmansgatan), och tydligen lät han omedelbart uppföra en ny byggnad på sin tomt. Till det yttre anslöt sig huset till den holländska klassiska stil, som var modern vid denna tid och vars vackraste exponent är Riddarhuset. Flera forskare ha av stilistiska skäl ansett att Riddarhusets arkitekt Jean de la Vallée varit det van der Nootska husets skapare. Nyligen har dock fil. lic. Henrik Alm¹ påvisat, att Mathias Spieler gjort ritningar till husets inredning, bland annat till några av de bevarade stucktak, vilka utfördes av de vid slottsbygget och på Drottningholm verkamma italienska stuckatörerna Carlo och Giovanni Carove. Spieler är känd som arkitekt bland annat för Kungsholms kyrka och Drottninghuset. Han var Jean de la Vallées svärson och dennes medhjälpare vid slottsbygget och andra stora byggen, bland annat vid Katarina kyrka, vars uppförande han ledde under en stor del av 1670-talet. Det är givetvis möjligt, att Spieler ensam varit Thomas van der Noots arkitekt, men fasadernas eleganta form och dekorativa utsmyckning göra det troligt, att han även här arbetat under sin berömda och konstnärligt mera betydande svärfaders ledning.

Efter van der Noots död ärvdes huset av hans änka och barn, vilka emellertid icke själva bodde här. I stället hyrdes palatset av den holländske envoyén Christian Constantin Rumpf, som anlände till Sverige den 2 oktober 1674. Under hans tid firades här freden i Nijmegen 1678 »med en solennitet med åtskilliga fröjdtecken». Man var vid det tillfället nog frukostig att dela ut både silverpenningar och vin genom fönstren. Men folkmassan var inte enbart tacksam utan kvitterade generositeten med »stenkastning och andra excesser». Stadsvakten stod maktlös, och »dessa vanartiga och all folkrätt förgättna sällar» kunde försvinna i den larmande hopen. Magistraten blev därför nödsakad att i en kungörelse utlova 200 riksdalers belöning till den, som kunde röja våldsverkarna.

Envoyén flyttade senare till eget hus vid Götgatan, och en tid tyckes egendomen ha varit obebodd. År 1698, då franska sändebudet markis Guiscard väntades till Stockholm, skrev Nicodemus Tessin och omtalade, att änkefriherrinnan van der Noot erbjudit sig att hyra ut sitt hus till M. Guiscard. »Vad som särskilt karakteriserar det framför alla de andra husen är trädgården, som är ganska vidsträckt, ehuru icke för väl underhållen; likväl finnes det medel att därav på fyra veckors tid göra en vacker parterr, och man är där ostörd av alla grannar.» Tessin omtalar också, att flera engelska ministrar liksom holländske e. o. ambassadören M. Haren och

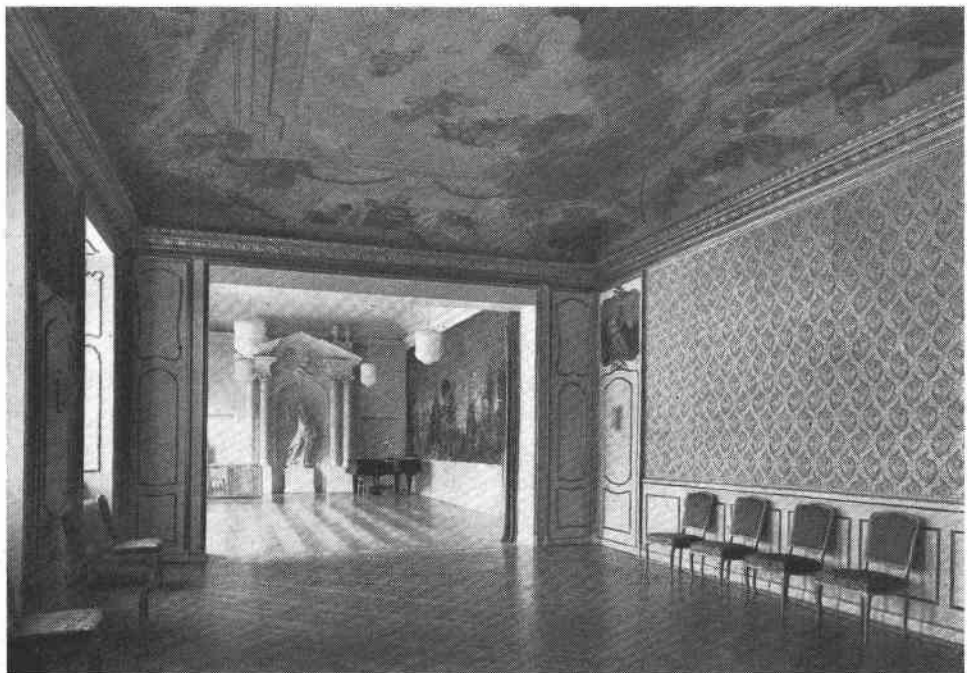
¹ Samfundet S:t Eriks årsbok 1944.

Van der Nootska huset, fasaden mot S:t Paulsgatan. Som synes vid jämförelse med Sueciabilden (sid. 12) är fasaden bibehållen i sitt ursprungliga skick. Framför entrén fanns från början en dubbelarmad fritrappa. Det gamla sadeltaket, vilket synes på Sueciabilden, har under 1700-talet ersatts med ett brutet tak.

Stora salongen i övre våningen, helt nyinredd vid restaureringen 1903—1905. Vägghpanel i rokokostil, plafonden målad av Vicke Andréén. På väggen till höger en gobeläng från 1600-talet. Dörröverstycke kopierat från Stockholms slott. Genom glasväggen ser man vinterträdgården. Foto Svenska Hem 1913.

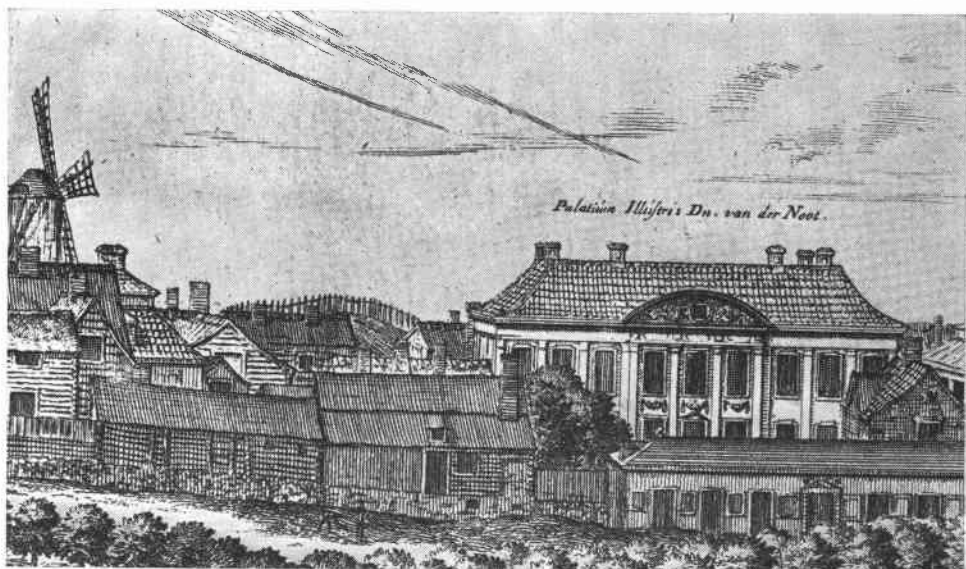
Stora salongen efter den senaste restaureringen. En del ornament och glasväggen i fönsten borttagna. Gobelängen har ersatts med sidenbrokad. I f. d. vinterträdgården synes t. h. en fransk bildtapet från 1820-talet. Foto Stadsmuseet 1944.

Musiksalongen i övre våningen under den tid Jean Jahnsson bebodde van der Nootska huset. Den ornerade taklisten är från 1600-talet, men spisen, plafonden och den övriga takdekorationen nygjordes vid ombyggnaden 1903—1905. Väggarna dekorerade med gamla målningar, musikinstrument och gyllenläder. Foto Svenska Hem 1913.

Ovanstående salong efter den senaste restaureringen. Den fasta inredningen är som synes bibehållen, men väggarna ljusmålade. Möbleringen är utförd efter ritningar av arkitekt Rolf Engströmer. Foto Stadsmuseet 1944.

Van der Nootska huset sett från Hornsgatan. I förgrunden en del av Maria kyrkogård, t. v. Stora Somens kvarn, som låg på den höjd, där nu Södra Latinläroverket är beläget. Detalj ur kopparstick av Willem Swidde 1691 efter teckning av Erik Dahlberg, Suecia I, 24.

Kabinett i övre våningens östra flygel. Målade vävtapeter från 1700-talets mitt med bildframställningar, symboliserande de fem sinnen. Foto Stadsmuseet 1944.

franske envoyén M. de la Piquetiére bott på Söder. Men förslaget tycks aldrig ha realiserats. I stället blev det C. C. Rumpfs son och efterträdare, envoyén Henrik Wilhelm Rumpf, vilken i början av 1700-talet flyttade in i det van der Nootska huset. Den nye ministern bodde länge i egendomen och trivdes tydligen bra, eftersom han 1740 köpte den av friherrinnan van der Noots arvingar. Han lät uppföra en ny byggnad öster om trädgården nära S:t Paulsgatan och inredde där de holländska och högtyska reformerta församlingarnas kyrka. Den vackra predikstolen därifrån utställes i Statens Historiska Museum. Enligt uppgift lät Rumpf »innantill mycket embellera byggnaden», och från hans tid är sannolikt den vackra rokokointeriören i övre våningen med sina dekorativa målningar och en blåvit kakelugn, den enda från gammal tid helt bevarade interiör, som finnes i huset. Efter Henrik Wilhelm Rumpfs död 1743 ärvdes huset av halvbrodern Charles, som sålde det till den nye holländske ministern i Stockholm, Lodewijk van Marteville. Han var den siste diplomat, som residerade här, och han sålde egendomen 1757 till holländska församlingen.

Under slutet av 1600-talet och början av 1700-talet tycks Södermalm ha varit en omtyckt tillflyktsort för de utländska diplomaterna. Utom de ovan nämnda bodde engelske ministern Robert Jackson länge i det s. k. Lillienhoffska huset vid nuvarande Medborgarplatsen. Och det gamla av Louis de Geer byggda palatset i Götgatsbacken, som är känt under namnet Ebba Brahes palats, hyrdes en tid av det ryska sändebudet.

Men under frihetstiden var Södermalm icke längre samma förnäma förstad som tidigare. Här hade vuxit upp industrier, hantverk och fabriker, och grannskapet började bli sådant, att de förnäma herrarna sökte sina bostäder på andra ställen i stadens omgivningar. År 1770 inköptes holländarnas gamla ministerhotell av grosshandlaren Nentvig, som inredde en tobaksfabrik här, och sedan skiftade det van der Nootska palatset både ägare och uppgifter tid efter annan. En tid var här boktryckeri, lite senare var den s. k. Åbomska skolan inrymd i huset, och vid sekelskiftet 1800 var bryggaren Wertmüller gårdens ägare, varför egendomen länge varit känd under namnet Wertmüllerska huset. På 1820-talet inrättade ingen mindre än Per Henrik Ling en allmän gymnastikanstalt i palatset, men experimentet slog mindre väl ut. Söderborna voro vid denna tid ännu inte särskilt intresserade av kroppsövningar. Anstalten slog igen efter kort tid, men verksamheten togs upp i början på 1880-talet av dåvarande löjtnanterna Carl Ankarcrona och Wilhelm Aman, av vilka den förstnämnde samtidigt var lärare i gymnastik vid Södra Latin och den senare vid Stockholms Realläroverk på Söder. De inrättade i det gamla och då ganska förfallna palatset en gymnastikanstalt med medico-mekanisk gymnastik. Med hjälp av motordrivna apparater och handfasta s. k. rörelsegivare gav man här 80-talets oviga stockholmare en välbehövlig motion. Den forna kyrkan inreddes till gymnastiksal, som användes både av Södra Latin och av Södra Elementarskolan för flickor samt av en gymnastik- och fäktklubb, vilken hade bildats av de båda ledarna. Dittills hade Södra

Latins elever gymnastiserat i en danslokal på Mosebacke! Löjtnant Ankar-crona, som senare blev Stockholms kommandant, bodde själv i van der Nootska huset och talar i sina minnen om »den härliga trädgården, skyddad från yttervärlden genom den höga muren och där man kunde tro sig försatt till en av Söders förfallna klosterträdgårdar».

I slutet av århundradet styckades den gamla trädgården, och palatset, som förföll alltmer, inramades av banala hyreskaserner. Det hade till och med fått ett visst anseende som spökhuis, och de unga söderborna gjorde gärna en omväg för att slippa gå förbi den sköna Melusinas hus, som det kallades. Det påstods också ha varit drottning Kristinas jaktsslott — inom parentes kan man fråga sig vad folk egentligen trodde att drottning Kristina jagade på Söder, eftersom praktiskt taget alla gamla palats på Söder förbindas med den populära drottningen. Tydligen var det sjöjungfrurna i frontespisen åt S:t Paulsgatan som gjorde, att byggnaden förbands med sägnen om den sköna Melusina. Hon var enligt sägnen en skön kungadotter, som till straff för att hon hämnats på sin fader för ett löftesbrott hade dömts att varje lördagsnatt förvandlas till sjöjungfru. Förhållningen kunde hävas, endast om hon fick en make, som lämnade henne ensam varje lördag ända tills hon fått tolv barn. Hon äktade en ung greve av Lusignan; äktenskapet artade sig bra, och hon hade fått tio söner. Då lockades hennes make en lördagskväll att tränga in i hennes badrum, och den sköna Melusina försvann i rymden. Sedan dess spökade hon på skilda platser, bland annat i van der Nootska palatset. Ett nu försvunnet entresolerat rum en trappa upp mot Bellmansgatan utpekades till och med som den sköna Melusinas badrum, ett lönnrum som ingen vågade öppna.

I början på detta århundrade begärde grosshandlare Rosander att få riva huset, och det blev anledningen till att dåvarande stadsfullmäktigen professor I. G. Clason 1902 väckte en motion i stadsfullmäktige om att palatset borde förvärfvas för stadens räkning för att restaureras och användas för allmänt ändamål. Men innan motionen hade hunnit slutbehandlas, hade en privatperson trätt emellan. Generalkonsul Jean Jahnsson köpte egendomen och byggde om den med hjälp av både professor Clason, slottsarkitekten Agi Lindegren, stadsarkitekten Kasper Salin och Elis Reinius.

Det blev en mycket genomgripande förändring, som huset nu genomgick. Byggnaden förvandlades till ett magnifikt privathem, fyllt av inredningsdelar och utsmyckningar, som ägaren fört hit från sina resor på kontinenten, och blev en mycket påkostad ram till de stora konstsamlingar och väldiga bibliotek, som Jean Jahnsson sammanbragt. Naturligtvis är denna ombyggnad enligt vår tids uppfattning av restaureringsproblemet ganska hårdhänt, eftersom den helt förändrat både byggnadens karaktär och dess planform. Men de inredningar, som utfördes, utgöra intressanta exempel på den historiskt orienterade smak, som rådde kring sekelskiftet och som karakteriserades av god hantverkskvalitet och omsorgsfulla studier i de historiska stilarnas ornamentsförråd. Det är samma restaureringsprinciper, som ha

satt sin prägel på t. ex. Uppsala domkyrka och Gripsholms slott och som voro de offentlig godtagna, även om framsynta män då och då höjde kritiska röster. Heidenstams slagord om vådan av att göra »gamla hus ändå glamlare» är kanske mest bekant. Men det vore orätt att lasta van der Nootska palatsets byggherre för att han icke var lika framsynt. Han handlade enligt tidens smak, och han anlitade de mest auktoritativa och framstående krafter, som funnos att tillgå. Han tillförde också huset en rad värdefulla och vackra inredningar.

Redan den stora entrén med sitt öppna trapphus är ett mycket karakteristiskt exempel på hur restaureringen genomfördes. Planformen med den breda dubbelarmade trappan är den ursprungliga, men det väldiga rummet har fått en helt ny arkitektur, utförd efter professor Clasons ritningar. Väggarna äro klädda med marmorimiterande stuck med pilastrar och fältindelning, trappan har klätts med marmor, och räckena äro utförda av grågrön marmor med eleganta bronsornament. Nedre hallens tak är rikt dekorerat. I ornamentiken se vi både byggherren Thomas van der Noots vapenkartusch och den nye ägarens spegelmonogram samt en plafond, som är signerad av K. G. Wetterstrand 1905 och framställer en apoteos över smideskonsten — som bekant var Jean Jahnsen chef för Hallbergs guldsmedsaktiebolag. Övre hallen, där gamla mellanväggar brutits bort, har fått en jättelik plafondmålning, utförd av den i barockens formspråk väl insatte Vicke André. Han har här utfört en takdekoration av samma typ, som vi återfinna i Riddarhuset och som i en serie allegoriska scener glorifierar stormaktstiden.

I bottenvåningen äro inte mindre än fyra av de tak bevarade, som bröderna Carove utförde på 1670-talet. Det största, som finns i den gamla salen till höger om förstugan, är rikt dekorerat, medan taken i två mindre kabinetten innanför detta rum och i ett långsmalt rum till vänster om förstugan ha en något stramare utsmyckning. Den gamla salens tak, som var skadat genom en senare mellanvägg, kompletterades vid restaureringen och försågs med en plafondmålning, som hämtades från Ulvsunda gård. Väggarna smyckades med höga skulpterade paneler, som hämtats från olika håll på kontinenten. De snidade dörrarna äro förfärdigade av ett gammalt 1600-talsskåp, och i ett av salens hörn placerades en gammal säng med stolpar, som apterats som ett krypin med sittplatser. Innanför detta rum, som inreddes till biljard, sammanslogos två rum till ett galleri. Därvid kopierades ett av de gamla taken; fönstersmygar och dörrar dekorerades med en kraftig ornamentik i gult och guld efter förebilder på Drottningholm, medan väggarna kläddes med italienska sammetspäpeter.

Ät Bellmansgatan tillbyggdes den västra flygeln, och i denna inrymdes bland annat matsalen, som pryddes med en hög panel i snidad mörk ek, enligt uppgift ett verk av den berömde arkitekten Jean Bérain och hitförd från ett franskt slott. Taket i matsalen förfärdigades av de gamla deubbattanterna från huset, vilka fingo utgöra den kassetterade bakgrunden till en rik ornering i fransk renässansstil.

I bottenvåningen finnes till vänster om förstugan ett rum med elegant inredning i vitt och guld, troligen ursprungligen utförd på 1760-talet. Även denna inredning kompletterades och restaurerades på ett mycket genomgripande sätt, och i hörnrummet mot S:t Paulsgatan utfördes en biblioteks-inredning, som stilistiskt också anslöt sig till 1700-talets formspråk och där en mycket vacker gustaviansk kakelugn uppsattes.

I övre våningen utfördes de största förändringarna. Till vänster om förstugan slogs ett par gamla rum tillsammans och inreddes till bibliotek efter ritningar av Agi Lindegren, vilken arbetade i en pompös arkitektonisk form med paradsängkammaren på Drottningholm som förebild. Plafonden i detta rum är utförd av Olle Hjortzberg och framställer sanningens seger över förtalet. Mellan vestibulen och biblioteket inreddes en liten salong i fransk rokokostil med väggfälten helt klädda av spegelkassetter, inramade av rikt ornerade pilastrar i grått och guld. En liknande överrik rokokoinredning utfördes i den stora salongen på andra sidan förstugan, som pryddes med skulpterade träväggar i vitt och guld, med överstycken kopierade från Stockholms slott och med en stor plafond av Vicke André. Även plafonden har till förebilder takdekorationer i Stockholms slott, utförda på 1700-talet av virtuost skickliga italienska hantverkare. Den långa innerväggen pryddes dessutom av en gobeläng från 1600-talet. Intill denna stora salong låg vinterträdgården, som hade en inre trappförbindelse med den därunder liggande matsalen. Vinterträdgårdens enda utsmyckning var en i fransk 1700-talsstil utförd dekorativ nisch, som bildade bakgrunden till en barockstaty, hämtad hit från Spanien.

Hela den gamla vinden inreddes av generalkonsul Jahnsson. Dels iordningställdes två biblioteksrum, det ena utfört i gustaviansk stil och avsett för generalkonsul Jahnssons samlingar av svensk skönlitteratur. Det andra var ett stort, med överljus försett rum i barockstil. Det inrymde den stora samlingen av svensk historisk och topografisk litteratur. För övrigt anordnades i vindsvåningen en hel rad små gästrum och sovrum, vilka dels inreddes med hitflyttade gamla målade tapeter och dels försågos med nya väggdekorationer, kopierade från Nordiska museet och Kavaljersflygeln på Gripsholm.

I början av 1930-talet lämnade generalkonsul Jahnsson sitt hem, samlingarna skingrades, en del av de gamla inredningarna plockades bort, och huset började på nytt att förfalla. Återigen blev det diskussion om dess vara eller icke vara. Även denna gång undersöktes möjligheterna av att staden skulle kunna förvärva byggnaden för att förhindra dess rivande. Även nu trädde en privatperson emellan. Direktör Axel Wenner-Gren köpte byggnaden för att bevara den för framtiden. Det ryktades, att huset skulle inrymma det nya nordiska institut, som direktör Wenner-Gren inrättat genom stora donationer. En tidningsnotis förmälde också, att den nye ägaren hade för avsikt att skänka hela egendomen till Stockholmsgillet och att här skulle inrättas restaurant och klubblokaler. Projektet kan låta lockande, men förmodligen kan gillet skatta sig lyckligt, att det inte blev verklighet. Både ombyggnaden och förvaltningen hade blivit dyrbara och omfattande affärer,

och ur restaurationsynpunkt kan läget knappast anses vara idealiskt. Slutet blev, att direktör Wenner-Gren 1941 skänkte såväl egendomen som en större penningssumma till Sveriges Lottakårer.

Det visade sig emellertid, att lottaorganisationerna icke hade resurser och krafter att åtaga sig både restaureringen och skötseln av det stora byggnadskomplexet. Genom att husen stått obebodda och utan vård ett helt decennium, krävdes det mycket omfattande reparationer för att på nytt kunna få dem beboeliga. Lottaorganisationerna trädde därför i förbindelse med Stockholms stad, och sedan donator gett sitt medgivande beslöto stadsfullmäktige att övertaga donationen och låta iordningställa egendomen för Lottakårens räkning. År 1943 genomgick det gamla palatset en genomgripande renovering, som utfördes av fastighetskontorets husbyggnadsavdelning under stadsmuseets ledning.

Den gamla minnesrika byggnaden är väl mänskligt att döma nu räddad för framtiden. Den är i stadsplanen upptagen som kulturreservat, den har undergått en genomgripande renovering och har fått en värdig användning.

Den sista restaureringen har givetvis inte inneburit en lika kraftig metamorfos som nyinredningen för 40 år sedan. Men det har varit en omfattande och ur både praktisk och kulturhistorisk synpunkt svår uppgift att förvandla det ramponerade rikemanshemmet till ett modernt kontorshus. Som nämnts hade åtskilliga inredningsdetaljer, såsom spisar och dekorativa väggfält, tagits bort och sålts, väggarnas gyllenläder och tapeter voro i flera rum ramponerade och i de flesta fall omöjliga att komplettera under nuvarande kristid och med begränsade ekonomiska resurser. Därtill kom att höga hyreshus växt upp vid S:t Paulsgatan och försämrat ljusförhållandena i huset. Det var redan av denna anledning nödvändigt att göra de blivande arbetsrummen så ljusa som möjligt, varför mörka ekpaneler och gyllenläder-tapeter fingo lämna plats för ljusmålade väggar. Var och en förstår sålunda, att det knappast var möjligt att behålla de mörka ekpanelerna och de defekta gyllenläderstapeterna i den gamla biljardsalen, där dessutom den ovan omtalade alkovanordningen upptog en betydande del av golvytan. Hela denna inredning har därför tagits bort, och endast de gamla dörrarna med sina elegant ciselerade silverbeslag och omfattningar äro bevarade, medan väggarna blivit helt ljusmålade. Andra av de inredningar, som generalkonsul Jahansson lät utföra, ha däremot kunnat helt bibehållas. Så är t. ex. matsalens inredning orörd, och i det stora biblioteksrummet har endast den förändringen vidtagits, att hyllinredningen dolts, en åtgärd, som var nödvändig, eftersom Lottakårens givetvis icke kunde ersätta det försvunna omfattningsrika biblioteket. I flera rum var den slösande rika dekorationen i hög grad komponerad till den nu försvunna dyrbara möbleringen. Tomma eller försedda med enkla moderna möbler gjorde dessa interiörer ett så disparat intryck, att en »estetisk sanering» var ofrånkomlig. Lösa ornament och andra dekorativa detaljer ha därför i stor utsträckning tagits bort men finnas bevarade, så att man i en framtid lätt skall kunna återställa rummen i deras ursprungliga skick.

Sålunda ha den lilla spegelsalongen i övre våningen och den stora salongen »sanerats» på nyssnämnda sätt, vilket åtminstone enligt under-tecknads uppfattning ur estetisk synpunkt förbättrat dessa interiörer. Även i vindsvåningen blev det nödvändigt att vidtaga vissa förändringar, eftersom taket läckt, vilket åstadkommit ganska betydande skador. Den stora biblioteksinredningen måste därför helt tagas bort, och i ett par av de små gästrummen kunde icke de dekorativa väggfälten utan orimliga kostnader restaureras. Men alla de gamla kakelugnarna finnas kvar, och i flera av rummen kan man fortfarande se de inredningar, som generalkonsul Jahns-son låtit utföra.

Genom att byggnaden så länge stått obebodd och utan vård, var förfallet på många ställen långt framskridet. Utom takets brister hade värmeledningarna frusit sönder och målningarna skadats. Det mesta av de dekorativa målningarna liksom flera av de plafonder, som utförts vid generalkonsul Jahns-sons ombyggnad, ha nu konserverats på ett skickligt sätt av konservator Alfred Nilsson. Han har också utfört restaureringen av de skulpterade stucktak, som finnas i flera av rummen i bottenvåningen och i den gamla musiksalongen i övre våningen.

Några av de mera representativa rummen, i bottenvåningen salen med sin eleganta franska ekpanel, i övre våningen den gamla musiksalongen, det lilla hörnkabinettet med skulpterad rokokopanel, den stora gula salongen och den gamla vinterträdgården, ha reserverats för sammanträden och fester och äro möblerade genom museinämndens försorg. De ekonomiska resurserna ha givetvis icke tillåtit någon mera överflödande prakt i fråga om möbler och inventarier, men möbelarkitekt Rolf Engströmer har här med enkla medel lyckats skapa en som det visat sig synnerligen användbar och tilltalande festvåning. I den gamla vinterträdgården, som nu slagits ihop med den i rokokostil rikt dekorerade gula salongen, har man vid restaureringen satt upp en dekorativ tapet ur stadsmuseets samlingar, tryckt i livliga färger och tillverkad av den berömda franska firman Dufour & Leroi 1823. Den härstammar från den gamla malmgården Björkhagen på Långholmen och framställer i ett arkadiskt landskap scener ur 'Telemakos' liv, en utomordentligt verkningsfull och vacker dekoration för det stora kala rummet.

Jag antar, att många av dem, som sett denna byggnad under generalkon-sul Jahns-sons tid, nu ha en smula svårt att känna igen sig. Det har helt enkelt icke varit möjligt att återställa den pretentiösa och dyrbara miljö, som han skapat kring sina stora samlingar. Man har dock försökt att bevara de fåtaliga spåren av gammal inredning och att bibehålla så många som möjligt av de inredningar, som utfördes i början av seklet. Men i första hand har restaureringen avsett att tillgodose den uppgift, som denna gamla byggnad har för framtiden — att vara en högborg för de svenska Lottakärerna.

G. Selling